

susține că în anul 2016 va fi de 3,2% mai puțin față de cu estima anterior (3,4%). PIB-ul global va înregistra o creștere de 3,5%. În ultima prognoză economică făcută de Expert Grup, centrul estima o creștere a economiei Moldovei de 0,8-2,5%, iar în 2017 – cu 3,7-5,6%, în funcție de predominarea factorilor negativi și pozitivi interni și externi. Cea mai recentă prognoză a Ministerului Economiei arată o creștere a economiei cu 1,5% în 2016 și cu 3,5% în 2017.

Pe lângă atribuțiile principale de atragere a investițiilor în economie, statul trebuie să-și axeze atenția și asupra optimizării și simplificării continue a procedurii de înregistrare, reorganizare a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali, ajustând-o la standardele Uniunii Europene. Reformarea până la rădăcină a cadrului juridic-legislativ pentru a asigura o protecție eficientă a concurenței, modernizarea reglementării relațiilor de muncă, armonizarea legislației fiscale, transparența în deciziile de organizare a tenderelor din partea autorităților statale, stârpirea birocrăției și corupției. Vecinătatea imediată cu Uniunea Europeană, este osursă importantă de capital, oferă o oportunitate remarcabilă pentru Republica Moldova de a atrage investiții cu ajutorul cărora să depășească starea de subdezvoltare economică.

Bibliografie

1. <http://today.md/ro/news/economic/7141>
2. <http://www.contabilsef.md/libview.php?l=ro&idc=13&id=7853>
3. <http://www.eco.md/index.php/afaceri/companii/item/2799-cei-mai-mari-exportatori-%C8%99i-importatori-ai-anului-2014>
4. <http://www.eco.md/index.php/economie/macroeconomie/item/3223-investi%C5%A3iile-str%C4%83ine-directe-au-stagnat-%C3%AEn-2014>

TRATATUL DE LA ROMA

Maftai Vitalie, UTM

Un rol important în edificarea construcției europene l-a avut tratatul de la Roma, care după esența sa practic a pus baza Uniunii Europene de astăzi. Tratatul de la Paris era privit de către contemporani cu scepticism, însă tratatul de la Roma a avut o expresie mult mai realistă, aprofundată și progresivă. În urma tratatului de la Paris, în 1955 a avut loc o relansare a

integrării europene, cu o esență crucială pentru Uniunea Europeană contemporană. În cadrul Conferinței de la Messina, la care miniștrii afacerilor externe ai CECO au căzut de acord asupra înființării unei uniuni economice bazate pe o piață comună și asupra creării unei organizații pentru energia atomică. O comisie de experți, condusă de Paul-Henry Spaak, ministrul belgian al afacerilor externe, a elaborat două proiecte ce au condus la semnarea, *la 25 Martie 1957*, a celor două tratate de la Roma prin care se înființează Comunitatea Economică Europeană și Comunitatea Europeană pentru Energia Atomică de către 6 state europene - Franța, Italia, Republica Federativă Germană, Belgia, Olanda, Luxemburg. Este semnificativ sloganul acestei întâlniri istorice: *șase popoare – o singură familie, pentru binele tuturor*.

La 1 ianuarie 1958, Tratatul a intrat în vigoare, după ratificarea de către cele șase state europene. Durata tratatelor era nelimitată. După structură, tratatele conțineau:

1. *Preambulul* care evidențiază dorința statelor semnatare de a pune bazele unei uniuni mai strânse între popoarele europene și de a realiza progresul social și economic prin efort comun orientat spre înlăturarea barierelor ce separă Europa; necesitatea îmbunătățirii constante a condițiilor de viață și muncă ale cetățenilor; lichidarea diferențelor nivelului de viață și de dezvoltare regională; apelul către alte state europene de a se alinia proiectului dat; dorința statelor de a contribui, prin intermediul unei politici comerciale comune, la eliminarea treptată a restricțiilor din schimburile internaționale; disponibilitatea confirmării solidarității dintre Europa și țările de peste mări și dorința de a asigura dezvoltarea prosperității acestora, în conformitate cu principiile Cartei Organizației Națiunilor Unite etc.

2. *6 părți* - pentru Comunitatea Economică Europeană (CEE): 1. Principii; 2. Fundamentele Comunității (titluri: libera circulație a mărfurilor; agricultura; libera circulație a persoanelor, serviciilor și capitalului; transportul); 3. Politica Comunității (titluri: reguli comune; dispoziții fiscale; apropierea legislativă; politica economică și socială; Banca Europeană de Investiții); 4. Asociația statelor și teritoriilor de peste mări; 5. Instituțiile Comunității (titluri: dispoziții instituționale; dispoziții financiare); 6. Dispoziții generale și finale.

3. *6 titluri* - pentru Comunitatea Europeană pentru Energia Atomică (CEEA): 1. Misiunea Comunității; 2. Dispoziții favorabile progresului domeniului energiei nucleare (dezvoltarea cercetărilor; investiții; aprovizionarea; piața nucleară comună; protecția sanitară, etc.); 3. Dispoziții instituționale; 4. Dispoziții financiare; 5. Dispoziții generale; 6. Dispoziții relative la perioada inițială.

4. *4 anexe* la tratatul pentru Comunitatea Economică Europeană (CEE) și *4 anexe* la tratatul pentru Comunitatea Europeană pentru Energia Atomică (CEEA).

5. *13 protocoale*: 12 pentru Comunitatea Economică Europeană (CEE); 1 pentru Comunitatea Europeană pentru Energia Atomică (CEEA).

6. *2 convenții* - pentru Comunitatea Economică Europeană (CEE).

7. *8 declarații* - pentru Comunitatea Economică Europeană (CEE).

În esența sa, Tratatul CEE, prin art. 2, 3 prevedea crearea: **unei Piețe Comune, unei Uniuni Vamale și elaborarea unor Politici Comune.** Celelalte completări, a Tratatului de la Roma, veneau să asigure instituționalizarea și funcționarea celor de bază.

I. Instituirea pieței comune

După cum a fost enunțat mai sus, misiunea de realizare a pieței comune a fost expusă în art. 2 al Tratatului CEE. Această piață comună avea la bază faimoasele „patru libertăți”, care sunt: libera circulație a persoanelor, a serviciilor, a bunurilor și a capitalurilor. Ea instituie un spațiu economic unificat, introducând libera concurență între întreprinderi. Piața comună pune bazele apropierii condițiilor economice de comercializare a produselor și a serviciilor, cu excepția celor la care fac deja referire la alte tratate (CECO și EURATOM).

Libera circulație a mărfurilor

Deseori este calificată ca fiind prima libertate din cele patru care asigură crearea pieței comune. Punctul ”a” al articolului 3, prevedea înlăturarea între Statele Membre a tarifelor vamale și restricțiilor cantitative la exportul și importul mărfurilor, cât și a tuturor măsurilor echivalente. Libera circulație a mărfurilor se răspîndea asupra mărfurilor confecționate de către Statele Membre, cât și asupra mărfurilor din statele terțe, care liber circulă pe teritoriul Statelor Membre, punctul 2, art.9.

Eliminarea restricțiilor cantitative la import asigură limitarea politicii protecționiste a SM, care astfel proteja piața sa de mărfurile străine, art. 30 a Tratatului CEE.

De menționat faptul că Tratatul nu excludea interzicerea sau limitarea importului, exportului sau tranzitului. Interzicerea sau limitarea trebuia să fie justificată prin criterii morale, securitate națională, securitate publică, protecția sănătății și vieții oamenilor, conservarea florei și faunei, protecția valorilor culturale și a proprietății intelectuale, art. 36.

Articolul 8 din tratatul CEE prevedea că realizarea pieței comune se va face pe durata unei perioade tranzitorii de 12 ani, divizată în trei etape a câte patru ani fiecare. Fiecărei etape i-a fost atribuit un ansamblu de acțiuni care trebuie întreprinse și urmărite, fapt ce permitea trecerea la

etapa următoare. Sub rezerva excepțiilor și a derogărilor prevăzute de tratat, expirarea perioadei tranzitorii constituie termenul de intrare în vigoare a tuturor normelor referitoare la instituirea pieței comune.

Libera circulație a persoanelor

Libera circulație a persoanelor constituie a doua libertate necesară creării pieții comune. Aceasta libertate avea o dublă semnificație. Prima se referea la libera circulație a muncitorilor, care excludea discriminarea legată de cetățenia muncitorului a Statului Membru (SM); remunerarea lui; condiții de muncă și angajare etc. A doua, libertate de circulație se referea la: drepturile cetățeanului SM asupra activității sale economice și de antreprenoriat; asupra libertății domicilierei. În Tratatul CEE acestea două concepte ”muncitor”, ”persoană” au fost utilizate drept echivalente, cu condiția că se referă la cetățeanul Statului Membru al Comunității. Parametrii de bază asupra dreptului la libera circulație pentru muncitori cuprindea: libera circulație pe teritoriul SM al Comunității; acceptarea ofertei de muncă; acceptarea normelor juridice, administrative din cadrul Statului Membru a Comunității; avea dreptul să rămână pe teritoriul SM după finisarea contractului de muncă, art. 48 etc.

Libera circulație a persoanelor acoperea toate sferile vieții social-economice cu excepția celor administrative. Implementarea acestei libertăți a fost asigurată printr-o perioadă de tranziție, care presupunea coordonarea politicilor Statelor Membre în vederea asigurării funcționalității acestei libertăți. Important este faptul că drepturile migrantului din SM erau echivalate cu drepturile cetățeanului SM în care se afla (pe parcurs aceasta egalare a acoperit toate tipurile de relații sociale). În final, ca consecință în urma aplicării acestei libertăți, a fost introducerea cetățeniei europene, adoptată prin Tratatul de la Maastricht (punctul 1, art 8).

Libera circulație a serviciilor

Prin conținutul său, Tratatul Comunității Economice Europene (CEE) în vederea asigurării funcționalității pieței comune a realizat libertatea de circulație a serviciilor, art. 59 – 66. Menționăm că conceptul de servicii are un caracter complex și vast. În acest sens prin libertatea serviciilor vom subînțelege asigurarea acelor servicii care sunt prestate prin remunerare și care nu sunt regulate de norme ce se referă la libera circulație a persoanelor, mărfurilor și capitalului. Drept exemplu, Tratatul CEE inițial a clasificat serviciile în: sfera sănătății, arhitecturii, asigurărilor, telecomunicațiilor, serviciului bancar, activității cu caracter industrial, comercial, manufacturier, etc. Serviciile în sfera transportului au fost din start eliminate din listă, pe motiv că aceste servicii erau prevăzute în cadrul politicii de transport.

Libera circulație a serviciilor și a persoanelor au multe tangențe. Trebuie de înțeles faptul că prestarea serviciilor este asigurată de către persoane. Astfel, prestarea serviciilor este vizată ca un act temporar, este limitat în timp și atunci când această limitare nu există, subînțelegem libera circulație a persoanelor (libertatea persoanei la trai și activitatea economică pe teritoriul Statului Membru).

Putem evidenția trei forme de realizare a liberii circulații a serviciilor:

- 1) prestatorul de servicii îndeplinește activitatea sa pe teritoriul beneficiarului de servicii (acesta fiind străin pentru prestator);
- 2) beneficiarul de servicii se deplasează pe teritoriul prestatorului de servicii;
- 3) sunt servicii prestate cu trecerea hotarului, dar fără deplasarea prestatorului de servicii și a beneficiarului de servicii (exemplu – teleradiodifuziune, telefonie, fax, poștă electronică, scrisori, etc.).

Libera circulație a capitalurilor

O nouă libertate, care extinde acțiunea și interacțiunea între SM a comunității este libertatea de circulație a capitalurilor. Tratatul CEE nu propune o definiție clară libertății de circulație a capitalurilor, conceptul fiind clarificat ulterior. Prin mișcarea capitalurilor vom subînțelege transferul unilateral al hârtiei de valoare (bani) dintr-un Stat Membru în altul (acest transfer are un caracter liber și nu presupune achitarea serviciilor, mărfurilor, etc.), cât și cu statele terțe. La momentul de față ideea dată presupune: investiții directe, acordarea creditelor, participarea la activități de antreprenariat, procurarea imobilului, etc.

În textul Tratatului se specifică că în scopul funcționării pieței comune, Statele Membre într-un caracter progresiv vor înlătura toate obstacolele în vederea circulației capitalurilor, care aparțin persoanelor rezidente pe teritoriul Statului Membru, cât și a discriminărilor de diferit caracter, art 67. Drept acțiune, SM a Comunității în primul rînd au fost eliberate de oarecare restricții la plățile curente, legate de circulația capitalurilor între SM. În unele cazuri libertatea plăților era numită drept a cincia libertate a pieții comune. Statul Membru al Comunității conform art. 73, va putea interveni, în extremă necesitate, cu măsuri de protecție asupra circulației capitalurilor.

O atenție specială a fost acordată împrumuturilor, utilizate în vederea finanțării unui SM a Comunității (aceasta se efectua în urma acordului încheiat între aceste două state ale Comunității).

În linii generale, libertatea circulație capitalurilor inițial avea anumite restanțe ce ține de implementarea ei, motivul fiind interesele naționale ale Statelor Membre. Ulterior, prin Tratatul de la Maastricht (art. 73) a fost pusă baza eliminării tuturor restricțiilor în calea liberei circulații a

capitalului. Interdicția la restricții a fost o regulă pentru toate SM (drept excepție a fost libera circulație a capitalurilor către statele terțe).

II. Uniunea Vamală

Uniunea Vamală este considerată la general, drept un imperativ, care avea menirea să asigure funcționarea pieței comune. Pentru ca mărfurile Statelor Membre (SM) să circule liber în cadrul pieței comune, indiferent de: hotarele naționale, serviciile și regulile vamale, SM au convenit să creeze – Uniunea Vamală (UV). Uniunea Vamală avea două caracteristici esențiale. Prima, prevedea suspendarea drepturilor vamale între Statele Membre (la import și export) și contingentele la schimbul de mărfuri dintre acestea, art. 12. În al doilea rând, Tratatul institua un Tarif Vamal Comun extern (calculat în baza mediei aritmetice a tarifelor vamale a Statelor Membre, art. 18), care servea drept barieră externă pentru produsele din statele terțe. Acest tarif vamal comun, înlocuia tarifele anterioare ale Statelor Membre, luate aparte punctul 1, art. 10.

Uniunea Vamală este completată de o politică comercială comună, care avea o importanță specială în funcționarea CEE. În esență, constituia o înțelegere de coordonare a politicii economice a Statelor Membre și Comunitatea. Art. 6 al Tratatului stipula că, Statele Membre în cooperare cu instituțiile Comunității vor coordona politica sa economică în așa măsură încât aceasta să contribuie la atingerea scopurilor Tratatului. Instituțiile Comunității vor asigura stabilitatea financiară pe plan extern și intern în activitatea Statului Membru. În acest fel, era asigurată evidența intereselor Comunității și ale Statului Membru. Această politică gestionată la nivel comunitar și nu la nivel național, face diferența între Uniunea Vamală și o simplă asociație de liber schimb.

Implementarea politicii vamale unice avea un caracter etapizat, astfel în total au fost realizate 3 etape. Realizarea Uniunii Vamale a început pe 1 ianuarie 1959 și s-a finisat la 1 iulie 1968.

III. Politicile comune

În vederea stabilirii și îndeplinirii scopurilor propuse (integrării europene, stabilirea pieței comune, etc.), Statele Membre stabilesc ca obiectiv realizarea politicilor comune. Deschiderea statelor spre cooperare interstatală a fost realizată în asemenea domenii ca: economie, agricultură, transport, concurență, politică socială, politică regională.

Politica economică

În linii generale, politica economică a Comunității constituie un pilon important în construcția integrării europene. Scopul CEE a fost determinată în așa măsură ca să apropie și să coordoneze activitatea SM în sfera dată - economică. În pofida acestui fapt, Tratatul CEE inițial a

acordat o atenție superficială politicii economice, ca ulterior să creeze predispoziții serioase în dezvoltarea acesteia.

În vederea asigurării politicii economice, SM pe parcursul dezvoltării au acordat atenție: apropierii legislative a SM în materie; normelor juridice care vizau cooperarea transfrontalieră a SM; politicii valutare; balanței de plăți, art. 104; politicii fiscale (care prevedea înlăturarea barierelor fiscale și armonizarea sistemelor fiscale ale SM). La momentul de față, politica fiscală a Uniunii Europene se află într-o situație specială. Aceasta se datorează faptului că Statele Membre dețin prioritatea de decizie în materie, astfel politica fiscală comună a UE necesită un efort de transmitere a suveranității de la Statul Membru către UE.

Politica agrară

Politica agrară pentru statele Europei a fost una specială. Acordarea atenției sporite sectorului agrar se datora lipsei acute de produse alimentare lăsate în urma celui de-al Doilea Război Mondial. Politica agrară comună, practic prima politică, care prezenta interes special pentru SM ale Comunității (în mod special pentru Franța). O politică complexă și complicată, care trecea contradicții și dispute între SM. Tratatul CEE, prin punctul 3, art. 38, evidențiază necesitatea stabilirii politicii agrare comune. Tratatul a inclus agricultura și comerțul cu produse agricole (produse de agricultură, creșterea animalelor, pescuitul) în piața comună. Scopul politicii agrare a fost: creșterea productivității în agricultură, care se baza pe promovarea progresului tehnic, utilizarea rațională a factorilor de producție, în special a forței de muncă; stabilizarea pieței; asigurarea statelor cu produse agricole; asigurarea unor prețuri rezonabile la produsele agro-alimentare; ridicarea nivelului de trai al persoanelor din zona rurală și a celor antrenate în agricultură.

Aceste obiective erau asigurate prin: a) libera circulație a produselor agro-alimentare pe teritoriul Statelor Membre (piața agrară comună); b) consumatorii Comunității trebuiau să acorde preferință produselor agricole ale statelor Comunității (și nu celor de import), și c) SM au introdus mecanismul solidarității financiare, exprimată prin prețuri garantate la producția agro-alimentară.

În practică CEE a elaborat și a implementat un șir de mecanisme de realizare a politicii agrare: mecanismul prețurilor garantate (ca protecție împotriva supra producerii și a căderii prețurilor); cote, taxe, tarife (utilizate la regularea importului de produse în satele Comunității); tarif vamal comun la importul din statele terțe; crearea de fonduri de susținere a exportului și alocarea creditelor specializate.

Politica de transport

Politica de transport a fost o nouă politică stabilită între Statele Membre ale Comunității căreia i s-a atribuit calificativul de – politică comună. Politica de transport în comparație cu celelalte politici comune, constituie o politică a CEE prin care Statele Membre au dorit să-și păstreze controlul asupra transportului, adică cu statut național. În plus Tratatul de la Roma pentru politica de transport nu a stabilit termeni concreți de realizare (în acest sens au fost utilizate noțiuni generale).

Politica de transport comună a CEE se regăsea în tratat în articolele 74-84. Tratatul CEE în elaborarea politicii comune a transportului prevedea că statele trebuie să se ghideze de scopurile Comunității. Printre cele mai esențiale obiective în stabilirea politicii date evidențiem: reguli comune aplicabile față de transportul internațional sau tranzit dintre Statele Membre; condițiile prin care o întreprindere nerezidentă pe teritoriul SM poate să presteze servicii de transport; înlăturarea condițiilor discriminatorii, prin care agențiile de transport stabileau tarife și condiții diferite la transportarea aceluiași produse, art. 79.

Evident că cele mai semnificative realizări în politica de transport au fost atinse în transportul cargo, însă nu trecem cu vederea și cel auto, feroviar, maritim, fluvial, aviatic. Pe parcursul realizării pieței comune, Statele Membre ale Comunității și-au sporit interesul față de politica de transport. Aceasta a fost modernizată în vederea asigurării: realizării celor patru libertăți; realizării termenilor de transport; securității încărcăturii; condițiilor de călătorie; realizării noilor tehnologii în transport, etc.

Politica Concurențială

Un principiu esențial în funcționarea Comunității Economice Europene a fost elaborarea și implementarea politicii concurențiale comune. Tratatul CEE evidențiază necesitatea politicii date în vederea garantării condițiilor normale de dezvoltare a relațiilor de piață, art. 29. Evident că într-o piață comună fondată pe principiul liberei concurențe se interziceau înțelegerile între întreprinderi, practica de cartel, precum și ajutoarele oferite de stat (cu excepția derogărilor prevăzute de tratat), care pot afecta comerțul între statele membre și care au ca obiect sau ca efect împiedicarea, limitarea sau distorsionarea concurenței. Această practică submersibilă se evidențiază prin: fixarea directă sau indirectă a prețurilor de vânzare-cumpărare; limitarea (separarea) sau controlul, pieței, producerii, investițiilor; plasarea din start a concurenților în poziții inegale față de oferta pieții, etc., art. 85. Concurența servea drept instrument care asigura implementarea pieței comune. Un factor pozitiv al acestei politici este că ea asigura ridicarea calității produselor și a serviciilor, implementarea noilor tehnologii, a produselor. Conform art. 37, punctul 1, Statele Membre erau obligate ca pe parcursul perioadei de tranziție să înlăture

toate tipurile de discriminare. Separat, de către Statele Membre ale Comunității a fost acordată atenție: procesului de fuziune a întreprinderilor; practicii antidumping; întreprinderilor de stat și a celor întreprinderi, care se bucură de drepturi speciale, preferențiale din partea statului (manifestate prin subvenții, investiții directe, eliberări de impozite, comanda de stat, etc.)

În linii generale, politica concurențială a SM era orientată asupra: menținerii și întăririi pieței comune prin măsuri orientate împotriva înțelegerilor de cartel, care limitau concurența; protecția consumatorului și a segmentului de piață, care era vulnerabil în fața monopolului pe piață; susținerea cooperării întreprinderilor mici și mijlocii; asigurarea intereselor comune, instituind controlul asupra subvențiilor de stat.

Politica comercială

Politica comercială comună s-a realizat treptat (Statele Membre au eliminat treptat restricțiile cantitative și barierele vamale). În textul Tratatului această politică avea, în tratare, un caracter general. Creînd uniunea vamală, Statele Membre tindeau să promoveze interesul general pentru dezvoltarea armonioasă a comerțului global, eliminarea progresivă a restricțiilor privind comerțul internațional, reducerea barierele vamale, stabilirea unor reguli comune la import și export, subvențiilor unice, etc. În mare măsură politica comercială comună a Statelor Membre a fost orientată spre statele terțe. Tratatul prevedea că după perioada de tranziție, politica comercială comună se va stabili în baza unor principii comune (modificarea tarifară, încheierea acordurilor comerciale, subvenții din partea statului, dumping, etc., punctul 1, art. 113). Articolul 115 al tratatului CEE, prevedea că Statele Membre (în situații speciale) puteau de sine stătător să ia decizii și măsuri. În plus, un factor pozitiv este că după perioada de tranziție are loc trecerea competențelor în politica comercială externă de la Statul Membru la Comunitate, în așa măsură realizându-se politica comercială comună.

Politica socială

După cum a fost evidențiat, tratatul de la Roma și-a fixat drept obiectiv nu doar realizarea progresului economic, cât și a celui social (îmbunătățirea continuă a condițiilor de viață și de muncă a cetățenilor și muncitorilor Comunității). Realizarea acestui obiectiv este asigurat prin armonizarea sistemii sociale, apropierea legislative, a acțiunilor administrative art. 117. Politica socială acoperă un spectru larg de acțiuni, prin care Statele Membre și-au asumat angajamente de a coopera în domeniul social în materie: ocupării forței de muncă; dreptului muncii și a condițiilor de muncă; formării profesionale și a recalificării; asigurării sociale; prevenirii accidentelor de muncă și bolilor profesionale; igienei

muncii; creării asociațiilor profesionale; remunerării echitabile a muncii (femei - bărbați); înlăturării discriminării; etc. art.118.

Bibliografia:

1. ALBU Cornel; ANDREESCU Eugen; CARATA Viorel, *Piața Comuna si perspectiva anului 2000*. Bucuresti, [s.n.]; 1993.
2. ARCHER Clive; BUTLER Fiona, *The European Union*, 1996.
3. Birsan Maria, *Integrarea economica europeana*. Cluj-Napoca, Editura Carpatica; 1995.
4. *Tratatele de la Roma instituind CEE și EURATOM*, Dalloz, Paris, 1992
5. *Manualul programului de instruire in tematica UE*, InWent, IEP, 2004
6. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=URISERV%3Axy0023>